

Reality check begroting 2013

26-4-2013
Stichting BOOR

Conclusie

De gemeente Rotterdam heeft op 14 februari 2013 de begroting 2013 van stichting BOOR (hierna: BOOR) goedgekeurd. Hierbij is een aantal voorwaarden genoemd. Eén van die voorwaarden betreft het uitvoeren van een reality check op de begroting. Ook het in 2013 aangetreden algemeen bestuur van BOOR heeft deze behoefte. Dit betekent dat, conform afspraak, vóór 1 mei 2013 de begroting kritisch is doorgenomen op het realiteitsgehalte. Hierbij is tevens de realisatie over het eerste kwartaal 2013 betrokken.

De begroting 2013 is kritisch doorgenomen, met name op de grootste en meest risicovolle posten. Daarbij zijn de realisatie uit 2012 en bijzonderheden uit het eerste kwartaal 2013 betrokken. Uit deze beoordeling blijkt dat de begroting op onderdelen voorzichtig is geweest, met name aan de inkomstzijde, en dat een aantal taakstellingen te ambitieus zijn om vermoedelijk geheel te realiseren zonder aanvullende maatregelen. Het beeld is als volgt:

	Bedrag
Resultaat volgens begroting 2013	-/- € 536.000
Hogere rijksbijdrage	€ 1.022.000
Hogere kosten inhuur derden	-/- € 400.000
Niet realiseren taakstelling VO	-/- € 600.000
Niet realiseren taakstelling inhuur	-/- € 1.700.000
Prognose 2013 – Verlies	-/- € 2.214.000

De uitkomst van deze prognose is voor BOOR geen voldongen feit, veeleer een aansporing. We zetten stevig in op het vergroten van het sturend vermogen van binnen BOOR: bestuur, directeuren en schoolleiders noodzakelijk is. Met BOOR 2.0 (veranderdocument maart 2013) is de basis gelegd voor een betere werkende organisatie- en managementstructuur, met de herinrichting van BOOR Services wordt onder andere de controlfunctie versterkt, het derde lid van het college van bestuur krijgt een specifieke focus op bedrijfsvoering en financiën en door betere afspraken met ons administratiekantoor wordt de informatievoorziening naar een hoger niveau gebracht. Feit is echter dat een aantal in de begroting benoemde maatregelen niet geheel geëffectueerd zullen worden. Algemeen bestuur en college van bestuur van BOOR zijn zich er zeer van bewust dat de hoognodige financiële en bedrijfsvoeringsmaatregelen druk leggen op de organisatie en in het bijzonder waar het allemaal om gaat: het best mogelijk openbaar onderwijs in Rotterdam. Dit betekent keuzen maken, ingrijpende keuzen soms. Dat hoort bij het nemen van verantwoordelijkheid voor het oplossen van de gerezen problemen. Met de ambitie en het vertrouwen dat we de weg naar boven gevonden hebben naar een gezond BOOR waar we allemaal trots op kunnen zijn.

Concrete acties van de afgelopen periode zijn het beëindigen van alle tijdelijke contracten, het inzetten van eigen personeel op ROB-projecten waar voorheen externe op werkten en het inzetten van eigen personeel voor de vervanging van ziek personeel. Ook zijn beheersmaatregelen genomen om de budgetdiscipline te vergroten, zoals het maandelijks verschaffen van informatie over de budgetruimte aan de scholen, het absoluut houden aan de begrotingsbedragen (geen budget, dan ook geen uitgaven), het beter plannen van investeringen en het opstarten van inkooptrajecten om besparingen te realiseren. Deze laatste is dan ook cruciaal in het lopende jaar om de begroting 2013 te kunnen realiseren. Ook wordt op dit moment gewerkt aan het maximaal binnenhalen van ROB-

gelden voor het komende schooljaar. Deze maatregelen kunnen ertoe bijdragen dat een beter resultaat kan worden bereikt dan de reality check nu aangeeft.

Er bestaat voor 2013 en ook de toekomst nog een aantal onzekerheden met betrekking tot de afrekening van huisvestingsprojecten. Hierover vindt intensief en constructief overleg plaats met de gemeente Rotterdam. Bij het opstellen van de jaarrekening 2012 is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de afwikkeling van deze huisvestingsprojecten. Ditzelfde geldt ook voor de inventarisatie die momenteel plaatsvindt op het terrein van het MIP en MOP met betrekking tot huisvesting. Na inventarisatie, die in 2013 uitgevoerd zal gaan worden, zal duidelijk zijn of dit nog consequenties heeft voor de exploitatie. Uiteraard zullen alle doorwerkingen van de reality check meegenomen worden in de meerjarenraming en het opstellen van de begroting 2014.

Samengevat: concrete acties, sturing en monitoring zijn belangrijke waarborgen dat de uitkomsten van de reality check tenminste gerealiseerd kunnen gaan worden en wellicht nog een beter resultaat kan worden bereikt. Neemt niet weg dat een aantal maatregelen eerst pas effect gaan sorteren met ingang van het schooljaar 2013-2014. Ook blijkt dat de ingeboekte taakstelling VO niet geheel in 2013 gerealiseerd kan gaan worden. De ruimte om verdere tegenvallers op te vangen is niet aanwezig zonder nadere ingrepen.

1. Begroting: opbouw en beoordeling

Opbouw begroting

De begroting van BOOR is als volgt opgebouwd:

	Bedrag	
Baten		
Rijksbijdrage Ministerie van OCW	€ 215.117.000	A
Overige overheidsbijdragen	€ 19.560.000	B
Overige baten	€ 6.143.000	
Totaal Baten	€ 240.820.000	
Lasten		
Personele lasten	€ 205.285.000	
Taakstelling fte primair onderwijs	-/- € 4.890.000	C
Taakstelling voortgezet onderwijs	-/- € 820.000	
Taakstelling inhuur derden	-/- € 1.900.000	D
Huisvestingslasten	€ 16.062.000	E
Afschrijvingen	€ 3.873.000	
Overige materiële lasten	€ 23.140.000	F
Totaal lasten	€ 240.750.000	
Financiële baten en lasten	-/- € 606.000	G
Resultaat	-/- € 536.000	

Werkwijze

In het kader van de reality check hebben wij van de afzonderlijke onderdelen van de begroting vastgesteld in hoeverre de uitgangspunten bij het opmaken van de begroting bijstelling behoeven en in hoeverre er ontwikkelingen zijn geweest in de periode van het opmaken van de begroting tot en met heden. Indien er sprake is van significante afwijkingen, zijn deze gekwantificeerd en het effect ervan op de begroting 2013 berekend. Naast de hierna toegelichte afwijkingen van de begroting, is op dit moment nog sprake van onzekerheden met betrekking tot huisvestingsprojecten. De ingediende afrekeningen zijn op dit moment in behandeling bij de gemeente en over de uitkomsten daarvan vindt op dit moment overleg plaats. Bij het opmaken van de jaarrekening 2012 zijn alle bekende verliezen of afboekingen verwerkt.

2. Toelichting

A. Rijksbijdrage

De geraamde rijksbijdrage is als volgt opgebouwd:

Omschrijving		Bedrag	%
Primair onderwijs	personeel	€ 79.253.000	77%
	materieel	€ 11.722.000	11%
	overig	€ 12.461.000	12%
		€ 103.436.000	
(voortgezet) speciaal onderwijs	personeel	€ 29.688.000	81%
	materieel	€ 3.360.000	9%
	overig	€ 3.625.000	10%
		€ 36.673.000	
Voortgezet onderwijs	personeel	€ 57.664.000	77%
	materieel	€ 8.330.000	11%
	overig	€ 9.014.000	12%
		€ 75.008.000	
Totaal		€ 215.117.000	

Bij het opstellen van de begroting 2013 is voor de rijksbijdragen uitgegaan van een inschatting van het aantal leerlingen. Ook is gerekend met de op dat moment bekende normbedragen van het ministerie. Inmiddels zijn de leerling aantallen geactualiseerd op basis van de opgave van de scholen per 1-10-2012 en is vastgesteld dat het ingeschatte aantal leerlingen slechts beperkt afwijkt van de werkelijke telgegevens. Ook heeft het ministerie (www.cfi.nl) de actuele normbedragen voor een groot deel bekend gemaakt. Als deze gewijzigde bedragen worden verwerkt in de begroting 2013 heeft dit een voordeel tot gevolg van circa € 1.022.000.

Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Sector	Bedrag	Toelichting
Primair onderwijs	€ 938.000	De hogere rijksbijdrage is vooral te danken aan een verhoging van de normbedragen door het ministerie van OCW.
(voortgezet) speciaal onderwijs	€ 84.000	De hogere rijksbijdrage is vooral te danken aan een verhoging van de normbedragen door het ministerie van OCW.
Totaal	€1.022.000	

Voor het voortgezet onderwijs zijn de normen voor het komende schooljaar nog niet vastgesteld. Het daaruit voortvloeiende effect is in deze reality check nog niet meegenomen.

B. Overige overheidsbijdragen

De post overige overheidsbijdragen is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Bedrag
Subsidies ROB	€ 8.012.000
Gemeentelijke bijdragen	€ 3.617.000
Schakelklassen	€ 1.180.000
ID subsidie Bovenschools	€ 990.000
WSNS	€ 644.000
Opbrengst projecten en overig	€ 2.796.000
Subsidie VVE	€ 2.205.000
Overige overheidsbijdragen	€ 116.000
Totaal	€ 19.560.000

Voor de meeste bijdragen wordt op basis van afgegeven beschikkingen of inschattingen hiervan geen significante afwijking verwacht. De ROB-gelden voor het schooljaar 2013-2014 zijn in de begroting –voorzichtigheids- op hetzelfde niveau als 2012-2013 opgenomen. De aanvraag voor ROB-gelden voor het komende schooljaar ligt echter aanzienlijk hoger (circa € 6 miljoen hoger dan het lopende schooljaar). Het is de verwachting dat een groot deel van deze aanvraag wordt gehonoreerd, maar op dit moment bestaat daar nog geen zekerheid over. Een hogere honorering draagt niet alleen bij aan een impuls op het terrein van onderwijs, maar zorgt ook voor meer flexibiliteit in de personele inzet. Een eventueel hogere bijdrage vanuit de ROB-gelden, betekent ook hogere kosten voor de inzet van personeel en materieel. De verwachting is dat dit voor een deel wordt opgevangen met eigen personeel (bijvoorbeeld voor de zogenaamde nulgroepen), waardoor dit een voordeel voor BOOR kan opleveren. Voorzichtigheids- is hier in de prognoses nog geen rekening mee gehouden.

De overige gemeentelijke bijdragen zijn gebaseerd op beschikkingen voor 2013. De gemeente heeft de subsidies voor zwembaden en maaltijden/huishoudhulpen beëindigd. BOOR heeft hiertegen bezwaar ingediend en houdt er rekening mee dat de gemeente dit besluit terugdraait.

C. Personele lasten (en taakstellingen)

De personele lasten en bijbehorende taakstellingen zijn als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Bedrag
Lonen en salarissen	€ 182.832.000
Personeel niet in loondienst	€ 8.797.000
Overig	€ 6.041.000
Taakstelling PO	-/- € 4.890.000
Taakstelling VO	-/- € 820.000
	€ 191.960.000

Lonen en salarissen

Om de realiteitswaarde van de geraamde personele lasten vast te stellen, zijn de realisatiecijfers over het eerste kwartaal 2013 vergeleken met de raming over dezelfde periode 2012. Tevens is -op basis van de nu bekende formatie voor het komende schooljaar- een prognose opgesteld voor de personele lasten voor de laatste zeven maanden van 2013. Daarbij is vastgesteld dat de (geprognosticeerde) lonen en salarissen in lijn liggen met de gemiddelde omvang van de lasten uit de begroting 2013.

Personeel niet in loondienst

ROB-subsidies

De raming voor personeel niet in loondienst is gebaseerd op de individuele beoordelingen van de schooldirecties ten aanzien van de extra inzet. Hierbij wordt rekening gehouden met de inzet van personeel van derden op ROB projecten. Op deze post wordt zowel een onderschrijding als een overschrijding verwacht. De onderschrijding betreft het zo veel mogelijk inzetten van eigen personeel in plaats van derden op ROB-projecten, waardoor de inhuur derden daalt. Met de inzet van het eigen personeel wordt een groot deel van de taakstelling PO gerealiseerd (zie hierna).

Inhuur derden

De overschrijding doet zich onder andere voor op het centraal bureau en houdt verband met de volgende ontwikkelingen:

- Onderbezetting op de afdeling Finance & Control en de vele verbetertrajecten op dat terrein, waardoor in 2013 extra kosten worden gemaakt voor de inhuur van externen.
- De inhuur van externe projectleiders op huisvestingsprojecten. Vanwege de benodigde kennis en flexibiliteit, ligt het voor de hand om voor dergelijke werkzaamheden geen personeel aan te nemen, maar in te huren naar behoefte.

Beide trajecten leiden tot een extra kostenpost van circa € 400.000.

Overige personele lasten

Op de post overige personele lasten worden geen significante overschrijdingen verwacht.

Taakstelling PO

De taakstelling binnen het primair onderwijs is ingezet op € 4.890.000. Bij het opmaken van de begroting is deze taakstelling vertaald in een besparing op inzet personeel. Deze taakstelling wordt voor een deel behaald door het beëindigen van tijdelijke contracten. Voor het restant zal personeel in loondienst worden ingezet op ROB projecten, waardoor inhuur van derden achterwege kan blijven, en worden ingezet in een vervangingspool. BOOR wordt met ingang van het schooljaar 2013-2014 volledig eigen-risico-drager voor de vervanging. Het voordeel dat hiermee wordt gerealiseerd vanwege de wegvallende premie, wordt gebruikt om eigen personeel uit de vervangingspool te betalen.

In de afgelopen weken hebben alle individuele scholen een opgave moeten doen van de personeelsleden die vrijwillig uit dienst gaan, ingezet zullen worden op ROB-projecten en ingezet zullen worden in de vervangingspool. Op basis van de aangeleverde informatie is vastgesteld dat de beoogde taakstelling hiermee volledig zal worden gerealiseerd.

Om te waarborgen dat deze besparingen daadwerkelijk worden gerealiseerd, zal een strakke monitoring worden opgezet op de werkelijke inzet van eigen personeel op ROB-projecten en op de benutting van de middelen in de vervangingspool. Dat wil zeggen dat de stand van het beschikbare budget wordt gevolgd, de inzet van eigen mensen en de resterende inzet van derden voor vervanging.

Taakstelling VO

De taakstelling VO heeft betrekking op het reduceren van het aantal fte's. De betreffende scholen zijn op dit moment bezig met het vertalen van deze taakstelling in concrete maatregelen. Op basis van de eerste signalen bestaat de verwachting dat deze taakstelling niet geheel zal worden gehaald. Er wordt rekening mee gehouden dat van de taakstelling een bedrag van € 600.000 niet zal worden gerealiseerd.

D. Taakstelling inhuur derden

De taakstelling op inhuur derden heeft betrekking op het terugdringen van de inhuur derden op ROB projecten in de periode januari tot en met juli 2013 (het lopende schooljaar). Bij de inventarisatie van de werkelijke besparing, is vastgesteld dat het merendeel van de ingehuurde derden op dergelijke projecten -op een uitzondering na- contractueel was vastgelegd tot het einde van het schooljaar. Het wordt ingeschat dat de besparing in werkelijkheid slechts € 200.000 bedraagt. Deze besparing is de uitkomst van een inventarisatie langs de scholen voor primair onderwijs binnen BOOR.

E. Huisvestingslasten

De huisvestingslasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving	Begroting 2013
Huur	€ 817.000
Onderhoud	€ 3.992.000
Energie en water	€ 4.442.000
Schoonmaakkosten	€ 5.205.000
Heffingen	€ 1.223.000
Overige	€ 383.000
	€ 16.062.000

Mede op basis van de realisatie 2012 en de eerste maanden van 2013, worden enkele afwijkingen op de in de begroting 2013 opgenomen bedragen verwacht. Per saldo zullen deze elkaar nagenoeg compenseren. De afwijkingen betreffen enerzijds lagere huurkosten en anderzijds hogere energiekosten. Met name op de energiekosten, wordt een voordeel verwacht van een nieuwe aanbesteding in 2014.

Op de overige budgetten worden geen wezenlijke afwijkingen verwacht. Het breed gedragen uitgangspunt en sturingsprincipe binnen BOOR naar aanleiding van de eerdere tegenvallende resultaten is dat dergelijke budgetten leidend zijn en niet mogen worden overschreden. In de informatievoorziening naar de afzonderlijke scholen, wordt hier consequent op ingegaan. Tevens is een investeringsstop ingesteld en worden directeuren -bij dreigende overschrijding van hun budgetten- aangesproken op budgetbeheer.

Naast de beheersing van de budgetten moet er in de komende jaren nog meer duidelijkheid gaan bestaan over de huisvestingssituatie. Het gaat hier met name over de meerjareninvesteringsplanning (MIP), meerjarenonderhoudsplanning (MOP) en gebouwensituatie (leegstand, afstoot, en dergelijke). Onlangs is een aanvang genomen met het opstellen van een nieuw MIP en ook MOP. De uitkomsten daarvan zullen vervolgens moeten worden vertaald naar de meerjarenbegroting.

F. Overige materiële lasten

De post overige materiële lasten is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Begroting 2013
Administratie en beheerslasten	€ 10.598.000
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	€ 7.415.000
Overige	€ 5.127.000
	€ 23.140.000

De geraamde bedragen voor 2013 zijn vergeleken met de realisatie in 2012 en de eerste drie maanden van 2013. Op grond van deze vergelijking kan worden geconcludeerd dat de geraamde bedragen voor 2013 realistisch zijn.

Het grootste risico voor wat betreft de haalbaarheid van deze ramingen, is de budgetdiscipline binnen BOOR en dan met name binnen de scholen. Zoals eerder aangegeven is als uitgangspunt gecommuniceerd binnen BOOR, dat deze budgetten leidend zijn en niet mogen worden overschreden. In de informatievoorziening naar de afzonderlijke scholen, wordt hier consequent op ingegaan. Tevens is een investeringsstop ingesteld en worden directeuren -bij dreigende overschrijding van hun budgetten- aangesproken op budgetbeheer.

G. Financiële baten en lasten

De raming voor financiële baten en lasten is ten opzichte van 2012 fors neerwaarts bijgesteld en wordt nu ingeschat op per saldo € 606.000 (last). De belangrijkste oorzaak daarvan is de verslechterde financiële positie vanwege de negatieve resultaten in de afgelopen jaren. Met name in 2013 verwachten wij een verbetering. Met name doordat stevig wordt ingezet op liquiditeitsbeheer en op projectcontrol (waaronder het tijdig aanvragen van voorschotten en indienen van afrekeningen). Daarnaast worden met de huisbankier afspraken gemaakt over rente- en saldocompensatie over alle bankrekeningen binnen BOOR, zowel centraal als op de scholen.

Vooralsnog wordt ingeschat dat de financiële baten en lasten binnen deze begrotingspost blijven. Dit wordt bereikt door een strakke sturing plus een duidelijke verbetering van het inzicht door:

- afwikkeling huisvestingsprojecten;
- saldocompensatie;
- nadrukkelijker planning van huisvestingsprojecten; en
- maandelijkse liquiditeitsbegroting.